

- Не зухвалий одяг
- Неяскравий макіяж
- Елегантність

Педагог також має виконувати декілька важливих функцій:

- Дидактична- передача знань дітям
- Розвивальна- створення сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу вихованця
- Виховна- організація діяльності дітей і переведення загальнолюдських цінностей у свідомість і досвід поведінки дитини.

Та другорядні функції:

- Корекційна
- Діагностична
- Координаційна
- Посередницька

Тому, щоб стати педагогом з «великої літери» слід докласти до цього багато зусиль.

Отже, педагогічна етика ставить перед собою багато важливих завдань, які впливають на формування особистості учнів, закладають основи порядності та життєвості. Вчитель має ставити до себе особливі вимоги і з великою самокритикою ставитись до себе. Базовою психологічною вимогою педагога є його поведінка яка має бути прикладом для наслідування.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Сухомлинський В. О. Як виховувати справжню людину // О. В. Сухомлинський. Вибрані твори: В 5 томах. К.: Рад. Школа, 1976. Т. 2. – С.244–415.
2. Якухно І.І. Теоретико-методичні основи інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти регіону. //Полісся. Ж.2014. 537 с.
3. В.А. Малахов Етика. К.: Либідь, 2000. 432 с.
4. Чарльз Тейлор. Етика автентичності. Львів. //Секулярний вік 2015.

Томчук Аліна

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ПЕДАГОГА

Етика роботи педагогів є одним з ключових факторів у шкільному середовищі та загальному навчальному процесі. Для вчителя важливо володіти і популяризувати найвищі стандарти трудової етики, а також бути рольовою моделлю для студентів або учнів. Високий рівень трудової

етики, таким чином, стає *conditio sine qua non*¹ у професії вчителя та інших професій у сфері освіти. Тема трудової етики викладачів недостатньо досліджена в національних науково-дослідних колах, і як така, представляє новизну, тому варто зацентрувати увагу на наявних складових для подальшого дослідження.

Ключові слова: професійна етика педагога, етичний кодекс

Етика роботи викладачів, як складова частина наукових досліджень і предмет професійного інтересу, є рідкістю в міжнародному і, особливо, національному контексті. Більше того, немає значної уваги, присвяченої цій конкретній темі (крім загальної характеристики) і як така вона представляє надзвичайно велику і недосліджену територію. Вітчизняна науково-дослідна сфера рясніє публікацією з досліджень на різні теми, що стосуються навчання і навчального процесу, однак тема професійної етики викладачів відсутня в цій широкій області.

Професійна етика педагогів є одним з найважливіших факторів у (діловому) шкільному середовищі і в загальному навчальному процесі. Для педагога важливо, як одного з найважливіших зацікавлених сторін у системі освіти, володіти і просувати найвищі стандарти трудової етики і виступати як рольова модель для своїх учнів. Крец [2014, с.340] виступає за те, що «викладачі, як етичні вихователі, несуть моральну відповідальність сприяти не тільки критичному моральному мисленню, але й критичному моральному ідеалу». Завдяки цьому високий рівень трудової етики стає *conditio sine qua non*¹ роботи вчителя, а також роботи всіх працівників системи освіти.

Професійна етика, в контексті системи освіти, може бути проаналізована з декількох різних перспектив.

У навчальних закладах, а також у професійному контексті терміни: «етичний кодекс», «код поведінки» та «стандарти професійної практики» використовуються взаємозамінно. Однак, існують певні відмінності між цими термінами і, таким чином, необхідно контекстуалізувати кожен з них для того, щоб зрозуміти і використовувати їх відповідно.

Бенкс [2003 in Van Nuland, 2009] вказує на те, що етичні кодекси походять від професійної етики, яка може бути визначена як набір переконань, які вчителі приймають щодо відносин зі студентами, колегами, роботодавцями та батьками або опікунами. Ці переконання впливають на манеру, в якій вчителі виконують свою щоденну діяльність. Кодекс поведінки походить від цінностей, що згадуються етичним кодексом, але він також «встановлює стандарти професійної та особистої поведінки та професійної компетентності, які професія очікує від своїх членів» [King, 2008, p. 82 in Van

Nuland, 2009]. Крім того, такі країни, як Шотландія, Нова Зеландія і Канада розробили стандарти професійної практики, які часто включають елементи кодексів поведінки, а також (опосередковано) етичних кодексів, однак вони стурбовані процесом викладання і діяльністю, що відбувається в класі або аудиторії.

Такі країни, як Ірландія, Ісландія, Нова Зеландія та Індія мають кодекси, які значною мірою спрямовані на етичні принципи професії вчителя. Наприклад, ірландський кодекс професії вчителя служить посібником з управління класними залами і ґрунтується на наступних етичних цінностях - повазі до культурних і демократичних цінностей, екологічному занепокоєнню, позитивному впливі на учнів, надійності і чесності в роботі і відповідальності перед учнями і професією (Teaching Council, 2012).

Ісландський етичний кодекс ґрунтується на ставленні вчителів до роботи над ідеєю забезпечення позитивної робочої атмосфери, встановлення справедливих правил з метою роботи та поведінки в класі та догляду за кожним окремим учнем та його навчальним процесом (The Icelandic Teachers' Union, 2010).

Що ж до України, то професійна етика педагога не викладена так чітко й структуровано, до того ж не задекларована чинним освітнім законодавством, проте все ж має свої основні складові, які варто проаналізувати дещо ширше. Найважливішою вимогою педагогічної етики в Україні є дотримання кількох засадних принципів:

- 1) Гуманність;
- 2) Законність;
- 3) Демократичність;
- 4) Справедливість;
- 5) Професіоналізм;
- 6) Взаємна повага;

У свої взаєминах з учнями, студентами або вихованцями, тобто слухачами різних вікових категорій, вчитель має враховувати деякі норми та правила. Учитель вибирає відповідний стиль спілкування, заснований на взаємній повазі. Педагог у своїй роботі не повинен принижувати честь та гідність учнів ні за яких підстав, в тому числі за ознаками віку, статі, національності, релігійних переконань та інших особливостей. Вчитель є неупередженим, однаково доброзичливим і прихильним до всіх своїх учнів.

Вчитель зобов'язаний справедливо і об'єктивно оцінювати роботу учнів, не допускаючи завищеного або заниженого оціночного судження.

Також, слідуючи закону про конфіденційність, викладач повинен зберігати в таємниці інформацію, довірену йому учнями, за винятком випадків, передбачених законодавством.

Педагогічний такт, в свою чергу, є тією основою, на якій зароджується і міцніє духовна близькість між вчителями та учнями. Також існує багато моделей поведінки, і всі вони наближаються звичайно до загальноприйнятих і особистих, у рамках яких гуманність співвідноситься з благом, з його володінням з творенням.

У гуманістичній етиці існує думка, що для того, щоб людина була щасливою, вона повинна не мати, а бути – бути морально автономною, самодостатньою особистістю, яка відрізняється певними моральними якостями. Так само й педагог. Педагогічний такт можна визначити як дотримання педагогічного принципу у спілкуванні з дітьми в найрізноманітніших сферах діяльності, як, наприклад, уміння вибрати правильний підхід до учнів, виходячи з їхніх особистісних особливостей і відносин з ними. Тактика поведінки вчителя, що володіє педагогічним тактом, полягає в передбаченні можливих наслідків при застосуванні різних методів і своєчасного їх коригування, а також у тому, щоб, передбачаючи наслідки, вибрати стиль і тон, час і місце педагогічної дії. До основних елементів педагогічного такту відносять:

- 1) Вимогливість і повага до учнів або студентів;
- 2) Вміння слухати і чути людину, дитину, співпереживати їй;
- 3) Чуйність педагога, вияв уважності.

Отже, питання професійної етики представляє один з основних елементів різних освітніх професій і професійних середовищ. Хоча в національному контексті ще недостатньо досліджений і наявний як такий, в міжнародному контексті це є неминучим показником успішності та якості роботи навчального інституту. Професійна етика педагогів представляє турботу про студентів або учнів і вихованців загалом, створення позитивного середовища, захист професійної інформації та відданість батькам і соціальному середовищу. Дотримуючись основних детермінантів і правил трудової етики, вчитель є тим, хто здатний встановлювати правила і норми поведінки в навчальній практиці і також є тим, хто за позитивною і образною поведінкою стає рольовою моделлю. Для реалізації зазначених детермінантів трудової етики акцент робиться на важливості освіти та підготовки викладачів з метою стимулювання їх зусиль до створення високих стандартів трудової етики в щоденній навчальній практиці. Важливість освіти та свідомості педагогів для морального виховання та

набуття компетентностей морального міркування є викликом у національних рамках, що перевершує існування таких документів, як етичні кодекси або кодекси поведінки конкретних навчальних установ.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Kretz, L. (2014). Emotional responsibility and teaching ethics: student empowerment, *Ethics and Education*, 9(3), 340. Ел.ресурс. Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1080/17449642.2014.951555>
2. The Icelandic Teachers' Union. (2010). Teachers' Code of Ethics. Extracted 16-03-2013, Ел.ресурс. Режим доступу: <http://www.ki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=8653>
3. Teaching Council. (2012). The Code of Professional Conduct for Teachers (2nd edition). Ел.ресурс. Режим доступу: http://www.teachingcouncil.ie/_fileupload/Professional%20Standards/code_of_conduct_2012_web%2019June2012.pdf
4. Педагогіка. Ел.ресурс Режим доступу: <http://metodportal.net/node/35944>

Бабин Ольга, Лапшин Сергій

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ПЕДАГОГА

У статті проаналізовано особливості та значення професійної етики педагога.

Ключові слова: педагогічна етика, педагогічна мораль, принципи педагогічної етики.

Педагогічна етика є складовою етики, яка відбиває моральності за умов цілісного педагогічного процесу. Педагогічна етика, як наука про різні моральні аспекти діяльності педагога. Основа педагогічної етики виявляється у тому, що педагог має справу з дитиною - дуже тендітним об'єктом впливу. Тому дуже важливі у педагогічній діяльності прояви делікатності, тактовності, відповідальності. Педагогічна етика з'явилася разом із виникненням педагогічної діяльності як невід'ємна частина її.

Мета статті – дослідження професійної етики педагога. Завдання: описати теоретичний аспект професійної етики педагога; навести поняття етики педагога; обґрунтувати сутність тактичності; охарактеризувати практичну діяльність педагога.

За радянських часів проблемами професійної етики займався В.О. Сухомлинський. У його роботах наголошувалося, що «у процесі навчання між педагогом та дітьми повинні бути живі людські відносини».